Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR X. Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK 25. OKTOBRA (OCTOBER) 1917 ŠTEV.—NUMBER 251.

…vi moralni poraz za Fickerta.

…POKLIC PRIDE NA SPLOŠNO GLASOVANJE.

…n je bilo prizadevanje, da preprečijo glasovanje o odpoklicu.

…n Francisco, Cal. — Najvišje …vno sodišče je naročilo Z. H. …anskemu, registrarju volil-…, da obdrži glasovanje za od-…lic okrajnega javnega tožite-… Charles M. Fickerta v San …ncisco.

Odlok najvišjega sodišča raz-…javi prepoved za glasovanje o …poklicu, ki jo je izdalo okrožno …je sodišče.

Najvišje sodišče je razsodilo, … je na dveh peticijah že toliko …, da je treba odpoklic dati … glasovanje.

Gibanje za odpoklic javnega to-…lja Fickerta je rodilo prega-…nje voditeljev strokovno orga-…iranega delavstva, ki so obto-… da so izvršili dinamitni na-… na demonstracijo za vojno …pravljanje v juliju 1916, pri …rem je deset oseb izgubilo …ljenje.

Na strani Fickerta je trgovska …rnica in veliki kapitalistični …rsi. Gospodje vedo, če pride …poklic na splošno glasovanje in …stvo odglasuje, da se javnega …žilja odpokliče, da je bil ves … trud zastonj. Trgovska …rnica je nabirala poseben …d enega miljona dolarjev, da … delavske strokovne organi-…je v San Franciscu. Če bi na-… posrečil v mestu, tedaj bi ve-…niški interesi nastopili proti …nidranemu delavstvu v vseh …tih na pacifični obali. Iz tega …ga je lahko razumeti, zakaj … gospodje trudili, da odpo-… Fickerta ne pride na glaso-…je.

…ko za glasovanje o odpokli-… so izgubili in zdaj je treba, da … ljudstvo izreče z veliko večino, … naj Fickert gre. To bi bil naj-…ši nauk za velekapitalistične …rese, ki hočejo za vsako ceno …raviti delavske organizacije.

MATI JE IZVRŠILA SAMOMOR.

Indianapolis, Ind. — 30-letna … George Roetter je postavila … stole ob peči za plin okoli … popoldne. Odprla je plin na … mestih, vlegla se na stole in … pokrila z odejo.

Po šoli je prišla domov njena …letna hčerka in je šla v ku-…njo. Kmalu se je onesvestila …d plina. Ko je prišel oče do-… od dela, se je spodtaknil na …rki in padel prek nje. Obenem … je močno udaril plin v nos. …il je otroka na mostovž, po-… je pa hitel po ženo v kuhinjo. Odpri je okna, nesel ženo na sveži … in poklical pomoč. Hčerko … zbudili v življenje, pri materi … pa bili vsi poizkusi zaman.

Roetterjeva je zapustila na mi-… malo pisemce, ki se čita:

"Dragi George:— Georgia je … mrs. Airhart (sosedinja na … strani ulice). George, stori …boljše, kar moreš za otroka. … življenju ni nič. Pa tako dolgo. …die."

Mati je dveletno dete že okoli … ure odnesla k sosedinji. Roetterjeva je bila bolna že več …secev. Življenje ji je postalo …ka in vrgla ga je od sebe.

RADI $1.50.

Indianapolis, Ind. — 68-letni John Reynolds je nevarno obstre-… svojega 42-letnega zeta Char-… Hendricksa. Krogla je zeta …dela v trebuh, in so ga v zelo …tičnem stanju prepeljali v me-… bolnišnico. Tasta so odvedli v zapor, kjer počaka sodnijske obravnave.

Zet je bil tastu dolžan $1.50. … te majhne vsotice sta se …la, v prepiru je pa tast segel … samokresu in oddal strel na svojega tasta.

Izgredi v E. St. Louisu pred sodiščem.

IZGREDNIKI SO OBSOJENI NA TEŽKE KAZNI.

Plemenski boji so največja neumnost na svetu.

Belleville, Ill. —Herbert Wood in Leo Keane sta bila spoznana krivim, da sta pri plemenskih izgredih v East St. Louisu umorila zamorca Scott Clarka. Dobila sta vsak štirinajst let ječe. Clark je umrl za poškodbami, ki jih je dobil pri premenskih izgredih.

Porotniki so potrebovali dve uri, da so se zedinili na pravorek.

Priče za državo so izpovedale, da sta bila Wood in Keane aretirana, ko sta Clarka vlekla na vrvi po ulici, ki mu je bila pritrjena okoli vratu. Keane je star komaj sedemnajst let.

Middlekauf, namestnik državnega prokuratorja, je priporočal v zaključnem govoru smrtno kazen za Wooda in ostro jetniško kazen za mladoletnega Keana.

Middlekauf je dejal: "Če je lov na zamorce dovoljen, potem bodo morali biti vojaki nastanjeni v vsakem mestu v državi, in jih ne moremo imeti v Evropi."

Oblasti so dognale, da je bilo pri plemenskih izgredih dne 2. julija umorjenih in ubitih sedem in štirideset oseb. Takrat so poročali, da so izgredi proti zamorcem nastali, ker je bil neki detektiv ubit od zamorcev, dva policaja pa ranjena. Veleporota je zopet izrekla, da so plemenske izgrede povzročili agitatorji med belokožci in zamorci radi importiranja zamorskih delavcev iz južnih krajev.

Nihče ne more še zdaj povedati, koliko let dobe tisti, ki so prišli oblastim v pest in so se dejansko udeležili plemenskih izgredov. Vsa znamenja govore, da bo število let precej veliko, ko bo zadnji izgrednik obsojen.

In zakaj? Radi najbolj neumne stvari na svetu! Če je kaj bedastega na svetu, tedaj je najbolj bedasta reč plemenski boj. Ljudje se pobijajo med seboj, ker so eni svitle polti, drugi pa temne! Ali ni to neumnost? Človek je človek, pa naj bo njegova polt žolta, bela ali črna. Polt ne napravi človeka plemenitega, izobraženega in koristnega za človeško družbo. Človek ima lahko belo polt kot sneg, vendar je pa največji lopov pod solncem, naobratno je pa človek črne polti lahko značajen in plemenit.

Izgredniki, ki so jih prijeli, bodo kaznovani, toda desetkrat večjo kazen zaslužijo oni, ki širijo plemensko sovraštvo in hujskajo k plemenskim izgredom.

KOLIKO SO VREDNI FARMARSKI PRODUKTI?

Sioux Falls, S. D. — Nekateri kapitalistični listi so prinesli vesti o vrednosti letošnjega pridelka v Južni Dakoti, in tako mislijo ljudje, ki ne poznajo farmarskega življenja, da postanejo vsi farmarji miljonarji. Tako so n. pr. poročali listi, da znaša vrednost poljedelskega produkta $946 52 centov na vsakega prebivalca — moža, ženo in otroka, — ko bo postavljen na trg. Na navadnega čitatelja napravi taka vest vtis, da pojde ves denar farmarjem, kajti listi niso povedali, kedaj bo produkt imel to vrednost: takrat ko ga prekupci in mešetarji pokupijo od farmarjev, ali še le takrat, ko ga kupijo konzumentje od trgovcev.

MLADENIČ JE PRIZNAL NAPAD NA ŽENE.

Alameda, Cal. — 21-letni Kent Blair je priznal, da je ustrelil gdč. Eve Billings in da je obstrelil Eve Billings in da je obstrelil svojo teto mrs. Georgie M. Wade in svojo sestričino Grace Wade.

Policajski načelnik Heinrich ne dovoli nikomur govoriti z Blairom.

Zmaga za delavce pred sodiščem.

DELAVCI SMEJO RAZPOSTAVITI STAVKOVNE STRAŽE.

Razsodba je velikega pomena za delavstvo v Nebraski.

Omaha, Neb. —Sodnik Charles Leslie je razsodil, da imajo delavske strokovne organizacije pravico razpostaviti stavkovne straže, ki se obnašajo mirno, da se bojujejo tako proti odprti delavnici.

Tožbo je zastopal Reed, državni prokurator Nebraske, češ, da naj sodišče prepove strokovnim organizacijam in podjetnikom, če nastanejo med njimi diference, da se razmere razvijejo do sovražnosti.

Državni prokurator je vložil tožbo na podlagi Junkinovega zakona. Če bi sodnik odločil v nasprotnem smislu, bi lahko prišla vsaka mirna stavkovna straža pred sodišče radi zarote.

Delavci pravijo, da ima zakon očividen namen braniti podjetnike, kajti stavkovne straže so mirne, če jih ne napadejo najemniki v službi podjetnikov. Sodnikova razsodba je velikega pomena za delavstvo, ker dovoljuje strokovno organiziranim delavcem, da razpostavijo stavkovne straže, ki z mirno besedo priporočajo neorganiziranim delavcem, da se pridružijo organizaciji.

Sodnik je svojo sodbo utemeljil tako-le:

"O tem ni vprašanja, da imajo unije pravico organizirati in združevati. Jasno je, da imajo pravico izvršiti stvari, dokler se ne vmešavajo v pravice drugih. Lahko rečejo svojim delodajalcem, da zaposlijo le unijske delavce; lahko nagovore neunijske delavce, da se pridružijo uniji ali puste delo."

Ravnotako je tudi sodnik razsodil, da imajo delodajalci pravico varovati svoje interese.

ALI JE STARA PRAVLJICA, KI JE VEDNO NOVA?

Spokane, Wash. — Zlatoiskalci so sedaj na sledi nekemu avtomobilu in iščejo zlato. To se je zgodilo, ker jim je W. B. Steewart, ravnatelj Goodrichove kompanije za gumijaste avtomobilske obroče, povedal nekaj, ki vsakemu zlatoiskalcu napolni srce z novimi upi in nadami, četudi je pri iskanju zlata izgubil vse, da je reven kot cerkvena miš.

Stewart je pregledaval star gumijast obroč, ki ga je dobil iz Kalispella, Mont. V zanemarjeni razpoki v obroču je opazil, da se nekaj sveti. Izbrskal je črni pesek in izročil vse skupaj izvedencem, da doženejo, kaj se pravzaprav sveti v črnem pesku. Izjavil je na to, da so svetla zrnca čisto zlato.

Po tej izjavi so takoj sklenili, da je zlato prišlo v obroč, ko je avtomobil vozil skozi potok ali pa pesek, ki se nahaja ob kakšnem jezeru ali reki.

NEZGODA NA ŽELEZNICI.

Morris, Ill. — Na Chicago. Rock Island & Pacific železnici sta trčila skupaj tovorni in osobni vlak. Dve osebi sta mrtvi in štiri ranjene. Vse žrtve pripadajo k vlakospremnemu osobju.

OBOROŽENEGA ZNORELEGA VOJAKA LOVE.

Port Sheridan, Ill. — John Harrisonu, korporalu 45. pešpolka, se je zmešalo. Vzel je puško in strelivo in izginil. Policija v Highland Parku in drugih mestih ga išče, da ne napravi kakšne nesreče.

VREME.

Danes malo gorkeše v Illinoisu; spremenljivi vetrovi se spremene v južne.

Solnčni vzhod 6:12 a. m.; solnčni zahod ob 4:55 p. m.

Za Nemce ne bo odmora na zapadni fronti.

AMERIŠKE ČETE BODO KMALU V OGNJU V FLANDRIJI.

Napad na Rigo je bolj politične kot vojaške vrednosti.

True translation filed with the postmaster at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

Washington, D. C. — Ameriške čete so pripravljene, da vstopijo v akcijo na zapadni fronti; čakajo na novice, ki lahko pridejo vsak trenotek, da so prejele krst ognja.

Ameriški polki se udeleže operacij po zimi in bodo zelo pomnoženi do spomladi.

Taki so zaključki iz tedenskega pregleda vojnega tajnika Bakerja o vojni, ki odkrivajo, da alliranci ne pojdejo v prezimovališča, temveč bodo nadaljevali z navali na sovražnika.

Mr. Baker pravi, da so se ameriške čete vežbale skozi tri tedne intenzivno, da so v sijajnem fizičnem položaju, so popolnoma aklimatizirane in se čutijo domače v vojnem pasu.

"Priprave, ki so se vršile skozi več mesecev, bodo kljub temu omogočile britskim in francoskim poveljnikom, da triumfirajo nad naravnimi zaprekami, in mi pričakujemo, da pojde ofenziva naprej.

Ne računi se, da pojdejo alliranci v prezimovališča to leto.

Vsa važnost bitke v Flandriji se pričenja odgrinjati. Da razumemo pravo važnost tega boja in njegov učinek na moralo nemške armade in nemškega ljudstva, je treba dobro uvaževati nemške napade na riško sekcijo.

Očividno je, da so Nemci podvzeli to ekspedicijo z ozirom na moralni učinek v deželi, da so posebno kos ugrožajočim notranjim težkočam."

Tajnik Baker smatra nemško ofenzivo proti Rusiji v Riškem zalivu bolj za političen kot vojaški gibljej. Ima namen, da oživi duh nemškega ljudstva in povzdigne prusko avtokracijo z zaslugo zopetne zmage.

Če bi bili Nemci prepričani, da premagajo alliranee, tedaj bi osredotočili vso njih moč na zapadni fronti, kjer so doživeli strašno kazen.

"Višje nemško poveljništvo," dostavlja izjava, "je stalno izbrala oslabljen objekt, da je lahko zapisala uspeh, ki je bil bolj politične kot vojaške vrednosti. Otoki ob finskem obrežju niso preobrnili novih zmag allirancev v Flandriji.

MLIN ZA SMODNIK V TACOMI EKSPLODIRAL.

True translation filed with the postmaster at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

Tacoma, Wash.—Mlin za smodnik DuPond Powder kompanije, dvajset milj južno od Tacome, je eksplodiral. Vsi uslužbenci so bili zunaj poslopja ob tem času in nihče ni bil ranjen. Vzrok eksplozije ni znan.

DESET LET JEČE ZA DEZERTERJE.

True translation filed with the postmaster at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

New York, N. Y. — Vojno sodišče v Camp Millsu, L. I., je pred nekaj dnevi obsodilo dva alabamska prostaka, ki sta dezertirala od sto in sedemšestdesetega pešpolka, ki je del mavrične divizije, na deset let ječe in trdo delo, izgubo plače in vseh dohodkov, in na nečasten odpust iz armade.

Moža sta prišla iz Montgomeryja, Ala., in sta Paul L. Gooden od kompanije M in Richard Harris od glavnostanske kompanije. Vsak je 23 let star. Zdaj se nahajata v zvezni ječi v Atlanti, Ga.

Vesti z bojišča.

True translation filed with the postmaster at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

Sijajna francoska zmaga.

Pariz, 24. okt. — Francoske čete, ki so udarile včeraj severnovzhodno od Soissonsa na fronti ob Aisne, so prodrle dve milji do dve in petinko milje na bojišču osem milj.

Več kot 8000 Nemcev je bilo ujetih in poleg drugega materijala je bilo vplenjenih trideset težkih in lahkih topov. V prvem navalu so prišli Francozi na črto med kamnolomoma Fruty in Bohery in potem je padla v njihove roke trdnjava Malmaison v središču bojne linije.

Nato so padli kamnolomi Montparnasse. Na levem krilu je general Petain vzel vasi Alemant in Vaudeson. Končno so Francozi v središču vzeli. Nemcem vas Chavignon, od koder je razgled čez ravnino do Laona. Na desnem krilu so si Francozi izvojevali pot do hribov, ki dominirajo Pargny in Filain.

Francoske čete so napadle ob polušestih zjutraj severno od hriba Laffaux in njihov cilj je bil lok v nemški črti, ki se vije okrog svojega južnozapadnega oporišč, trdnjave Laon. Bitki je prisostovala tudi Lafayettova eskadrila ameriških avijatikov. Francoski vojni stan ima v svojem uradnem poročilu zelo pohvalne besede o letalcih, ki so pomagali s tem, da so pluli nizko nad sovražnimi črtami in sipali ogenj iz iz strojnih pušk v infanterijske vrste.

General Petain je z okupacijo trdnjave Malmaison prekoračil jez na zapadni strani Chemin des Damesa. Tukaj menijo, da je ta sijajni uspeh prehodnik važnega francoskega gibanja proti Laonu.

Vse okupirane pozicije so bile hitro konzolidirane in z delom utrjevanja so bojevniki nadaljevali vso noč. Bojni pas, ki obsega skoraj dvanajst štirijaških milj, je bil pokrit z nemškimi mrliči, kar dokazuje, da je imela armada nemškega kronprinca velike izgube.

Berlin, 24. okt. — (Nočna depeša). Severnovzhodno od Soissonsa se nadaljuje ljuto bojevanje na severnem pobočju Chemin des Damesa in na obeh straneh laonske ceste. Francozi so prodrli do Chavignona. Močni napadi odbiti.

London 24. okt. — Vojni urad naznanja, da je princ Ruprecht, nemški poveljnik na fronti v zapadni Flandriji, ponovil protinapade na angleške prozicije južno od gozda Houlholst, toda bili so odbiti. Gozd leži severno od železnice Ypres-Staden in je prizorišče silovitih bojev; Francozi napadajo tam z zapadne in Angleži z južne strani. Gozd je strategičen kos teritorija, ki so ga Nemci zelo utrdili. V bojih prešnje noči so imeli Nemci velike izgube.

Nemci se boje angleške flote.

Kodanj, 24. okt. — Nemško bojno brodovje v Baltiku se je razdelilo v več škvadronov in pričakovati je nadaljnih morskih operacij v širšem obsegu. Del nemškega brodovja kroži v Riškem zalivu v bližini ruske celine drugi del se pomiče severno proti Finskemu zalivu in tretja, močnejša sila leži ob pasu ozkega vodovja med Švedsko in Dansko.

Nemška baltiška flota je pojačena, kar znači bojazen nemške admiralitete, da bo skušala Anglija poslati veliko brodovje Rusom na pomoč v Baltik. Velike izgube Nemcev, ki so jih imeli v bojih z Rusi so presenetile Nemce, ki so menda podcenjevali hrabrost ruskih pomorščakov.

London, 24. okt. — Po poročilih iz Petrograda je izpodletel poskus Nemcev, da bi drugič izkrcali čete na obali Estonije in vrhitega so se morali Nemci umakniti na fronti v okolišu Rige. Ko co se izkrcali nemški vojaki na polotoku Werderju, so se približali nemški transporti obrežju blizo Veisekul Manor osem milj proti severu. Obenem je bilo viti sovražne bojne ladje blizo Kuicasta ob vzhodni obali otoka Mun, toda streljale niso. Ruske baterije na suhem so pa preprečile izkrcanje čet.

Na riški fronti so Rusi zasedli zakope, ki so jih ostavili Nemci. Rusi so pričeli ofenzivo na fronti blizo Hisenberga in po vročem boju okupirali nemške pozicije.

Velika bitka se pripravlja na italijanski fronti.

Rim, 24. okt. — Domneva se, da se bliža velika bitka na italijanski fronti. Na bojišče prihajajo francoske in angleške čete, ki imajo pojačati Cadornovo armado. Čete, ki prihajajo iz Francije po železnici, sestoje iz pehotnih in topniških enot.

"Fremdenblatt" na Dunaju javlja, da so se pojavile na italijanskem bojišču velike francoske in angleške sile in da je antenta poslala veliko zalogo municije. Poluradne vesti v avstrijskem časopisju namigujejo, da je hotel general Cadorna začeti s svojo dvanajsto ofenzivo zadnji teden na soški fronti, toda silovita koncetracija avstrijske artilerije je to preprečila. Obe strani, italijanska in avstrijska, stoje menda na vrhuncu pripravljenosti za velik jesenski naval ali defenzivo.

Vojni stan javlja o hudih topniških bojih na goriški fronti. Italijanske čete so odbile močan avstrijsko-nemški napad na goro Piano v okolišu Cadore; sovražnik je izgubil sekcijo zakopov, v katere se je bil naselili začasno.

Nemci izgubili 55 cepelinov.

Pariz, 24. okt. — Nemško zračno brodovje cepelinov je bilo hudo prizadeto z izgubo peterih zračnih ladij pri poskušanem poletu čez francosko bojišče. Največje število cepelinov, kar jih je kdaj imel kajzar na zapadu, je bilo šestnajst in več teh je padlo že prej v vojni.

Po vladnem poročilu imajo Nemci sledeče izgube na cepelinih: Leta 1914 šest, 1915 šestnajst in 1917 osem vštevši onih pet, ki so padli 20. oktobra.

KRVAVI IZGREDI V LJUBLJANI.

Policija streljala na ženske in jih mnogo ubila.

True translation filed with the postmaster at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

London, 24. okt. — "Exchange Telegraph" ima danes depešo iz Berna, da je avstro-švicarska meja zaprta zaradi resnega položaja v Avstriji.

Pri nedavnih živežnih izgredih na Dunaju, v Pressburgu, Brnu (Moravska) in Ljubljani je bilo porušenih več municijskih tovarn.

Poročilo pravi, da so bile med izgredniki večinoma ženske. Po teh vesteh so policisti streljali na množico in ubili ter ranili mnogo oseb.

Washington, 24. okt. — V več avstrijskih mestih so izbruhnile protivladne ustaje zaradi pomanjkanja živeža. Tako javljajo oficijelno iz Rima na podlagi brzojavnih vesti iz Berna. Brzojavke se glase: **"Avstrija je zaprla mejo ob Švici vsled skrajno resnih notranjih razlogov."**

V Brnu na Moravskem so bili nemiri političnega značaja in mnogo oseb — med temi tudi žene — je bilo ubitih in ranjenih.

Na Dunaju in v Ljubljani je prebivalstvo pognalo v zrak več tovarn za strelivo.

Washington, D. C., 24. oktobra. Lokalno najvišje sodišče je pripoznalo zakon vstavnim, ki določa, da glavno mesto postane suho s prvim novembrom.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada $3 na leto, $1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo $4.50 na leto, $2.25 za pol leta, $1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $3 per year; Chicago and foreign countries, $4.50 per year.

Address:
"PROSVETA"
2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n pr (September 30-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KABARETI, ŽGANJE IN MORALA.

V Chicagu je izginilo dvoje mladik deklet. Policija je dognala, da sta v možkem spremstvu pohajali h kabaretnim predstavam, na plesišča in da v takih lokalih točijo opojne pijače mladoletnim.

To je spravilo seveda vse buržoazne moralneže na noge, kakor da je mesto Chicago do sedaj bilo mesto pokore in spoznavalcev, in zakričali so, da je treba mesto očistiti nemoralnega blata.

Nalogo je dobil policajski načelnik Schuettler, dasiravno mu drugi kriminalci — tatovi, vlomilci, cestni roparji, morilci itd., že delajo tako velike sitnosti, da ne more poloviti vseh, čeprav je pod njegovim zapovedništvom precej obširna armada uniformiranih in neuniformiranih policajev.

Policajski načelnik se seveda zaveda, da ni lahka reč očistiti mesto nemoralnega blata in da takega dela ne more izvršiti s silo, četudi bi imel še petkrat tako veliko armado policajev, kot jo ima sedaj. Ali naloga mu je dana in treba je, da pokaže trdno voljo, da jo izvrši.

Policajski načelnik je šel na delo, toda ne po metodi svojih prednikov, ki so navadno pri takem moralnem čiščenju aretirali kar na tolpe grešnikov in grešnic.

Poslužil se je diplomatične poti in izdal je za javnost svarilo, da so kabareti voda na mlin prohibicionistov. Če škandali v kabaretih ne ponehajo, je rekel policajski načelnik, bo mesto Chicago suho v šestih letih. S to izjavo ni policajski načelnik pritisnil le na gostilničarje, ki prirejajo kabaretne predstave in imajo v svojih finih rezortih plesišča, ampak namignil je vsem trgovcem, ki prodajajo opojne pijače, in gostilničarjem, ki ne prirejajo kabaretnih predstav in nimajo plesišč, da pride suša, če škandali ne utihnijo.

S to izjavo je izigral interese proti interesom.

Pivovarji in gostilničarji, ki ne prirejajo kabaretnih predstav in nimajo plesišč, nimajo najmanjšega dobička, če ljudje prihajajo h kabaretnim predstavam in k plesom. Njim je vseeno, če danes zapro vsa plesišča in prenehajo kabaretne predstave. To izigranje interesov bo rodilo, da bodo prodajalci opojnih pijač, nezainteresirani v kabaretnih predstavah in plesiščih, zahtevali, da odpravijo točenje opojnih pijač pri kabaretnih predstavah in na plesiščih.

Od strani prodajalcev opojnih pijač bo to dobra šahova protipoteza, če bo s tem rešena morala, pa ostane odprto vprašanje.

V človeški družbi, v kateri ni gospodarske enakopravnosti, so nemogoči zdravi moralni nazori. Ljudje, ki imajo enaka gospodarska sredstva, so lahko svobodni in moralno močni. Tako pa vidimo, da ima gospodarsko močnejši oblast nad gospodarsko slabejšim. Dekleti, ki sta izginili, nista pohajali h kabaretnim predstavam in v vinarne v družbi navadnih delavcev, ampak njiju spremljevalci so bili ljudje, ki imajo denar. Neenakost v življenskih sredstvih povzroča, da močnejši postaja ošaben, kljubuje postavam in prisili gospodarsko šibkejšega, da se uda njegovi volji.

Tega dejstva in resnice ne spravijo s sveta vsi moralni kričači. Dogodki, ki so se odigrali pred meseci v Denverju, potrdijo, da gospodarski mogočneži lahko uganjajo nemoralnosti tudi doma in da jim ni treba pohajati h kabaretnim predstavam in na plesišča, kjer točijo opojne pijače. Pije se lahko tudi doma in pije čez mero, da človek ne ve, kaj počenja. Tako je tudi s plesom.

Kdor ne zahteva in ne priporoča gospodarske enakopravnosti, je nasprotnik zdravih moralnih nazorov, četudi glasno blebeta in klepeta o krščanski čednosti in morali.

Te besede niso nekaj novega, ampak je dolžnost delavskega časopisja, da opozori delavstvo, da je blebetanje o morali v kapitalističnem časopisju le pokrivalo, s katerim prikrivajo delavstvu resnico, da so zdravi moralni nazori nemogoči v človeški družbi, v kateri je gospodarska neenakost načelo.

Današnji izkoriščevalci stremijo za tem, da ohranijo gospodarsko neenakost, gospodarsko krivico. Vsled tega lahko govore, kar hočejo, fakt ostane, da se le toliko časa navdušejejo za moralo, če moralni nazori ne učinkujejo proti gospodarski krivici!

DOPISI.

Glencoe, O. — V eni zadnjih izdaj lista "Prosvete" sem poročal, da se je tu govorilo, da je v taborišču odtrgalo nogo rojaku Mike Skitelnu, ki je odšel pred nedavnim časom k vojakom. Oceniti mi je, da so bile govorice o nesreči omenjenega rojaka neosnovane, ker je bil tu par dni nazaj na obisku zdrav in vesel.

Nace Žlemberger.

Bridgeville, Pa. — Izjava: Društvo Nova Domovina št. 295, SNPJ., je na svoji zadnji redni seji sklenilo, da s tem prekliče osebni dopis, priobčen v 229. številki Prosvete.

V omenjenem dopisu neki brat obrekuje sosedno društvo št. 245, češ, da se ni hotelo udeležiti veselice našega društva. Resnici na ljubo izjavljamo, da se je omenjeno društvo odzvalo pozivu z lepim številom članov, za kar jim gre vsa čast.

Dotični dopisnik naj preje vsako stvar premisli, da ne bo potem streljal kozlov; v nasprotnem slučaju se bo postopalo z njim po pravilih.

Društveni odbor.

Chisholm, Minn. — Tukaj je nastala že pravcata zima. Človek bi kmalo ne verjel, da kaže koledar 22. oktobra; že tri dni neprenehoma sneži. Snega imamo že do deset palcev, ko to pišem. Po nekaterih krajih so veliki zameti in železniški promet je oviral. Po ulicah morajo orati sneg, da se s tem omogoči promet po mestu. Stari ljudje ne pomnijo takega vremena v tem letnem času.

Tona mehkega premoga stane $10., ako ga odjemalec takoj plača; ako pa mora trgovec čakati na denar par dni, ga računa 50c več.

Tona trdega premoga stane $11. do 11.50.

Res, da so delavske plače nekoliko večje kot prejšnje čase, toda kljub temu le težko premagujemo draginjo in naše gospodinje morajo biti v kuhinji zelo oprezne z živilskim proračunom, če hočejo da se izhaja z našimi plačami. Delavske družine branijo z živili, ker jih v to že silijo razmere. Sedaj je nas pritisnila že zima z vso svojo silo in če se pomisli, da traja pri nas zima do meseca maja, nam bodočnost ne kaže nič veselega.

Joe Ulé.

Cleveland, O.

Dne 14. septembra smo zaštrajkali tesarji pri Arecina Wire Co. Uspeha nismo dosegli, prvič zato ker nas je bilo malo in drugič vsled naše nesloge. V začetku so bili vsi za povišanje mezde, toda kakor hitro je prišel k nam bos, so se nekaterim že hlače tresle. eš bolj pa potem ko je prišel superintendent in rekel, da kdor hoče delati, naj dela in kdor ne, gre lahko domu. Sedaj se je pokazala pasja lojalnost napram družbi od strani nekaterih naših rojakov. Začeli so se skrivati po luknjah in po temnih prostorih opoldne, samo da so delali. Tistih, ki so pustili delo, je bilo vseeno večina in vstrajamo še danes.

Ko bi ne bilo med delavci ljudi, ki nosijo ime "skeb," kako lahko bi bilo izvojevati naše bitke. Tako so pa prodani Judeži krivi neštetih naših porazov.

Govori se o slogi! O slogi med miljoni ljudi. Kako naj bo sloga med njimi, ko ne more biti tu trideset ljudi složnih v borbi za boljši košček kruha.

Stavkokazi, jaz vam nisem nevoščljiv vašega zaslužka; toda vi ga jemljete nam, ker se nočete pridružiti našemu boju. Morda vam bo tega koraka še žal, kajti beseda "stavkokaz" se ne da nikdar izbrisati. To ime vas bo spremljalo vedno, in mnogokrat boste morali čuti, ko se vam bodo v obraz in hrbet režali zaničljivi pogledi; "glej ga, ta je tisti . . ."

Marsikdo se je že kesal nepremišljenega koraka in ga je poskušal pozneje popraviti. Toda popravljati ta greh ni lahka stvar. Mnogo bolje je biti v vrsti zavednih delavcev od vsega začetka.

Pozdrav vsem zavednim delavcem.

C. S., naročnik Prosvete.

Cleveland, O.

Slovenska javnost v Clevelandu se zelo zanima za S. R. Z. Občinstvo nestrpno pričakuje sodruga E. Kristana, da nam kaj več pove o stvari.

V Clevelandu so občinske volitve pred durmi. Vse stranke so si v laseh in vodijo živahno kampanjo. Socialistična stranka pričakuje zelo povoljen izid teh volitev in upa da dobi župana in nekaj aldermanov v mestno zbornico. — Poročevalec.

Danville, Ill.

Naznanjam članom društva Sava, štev. 316, S. N. P. J., naj se v bodoče v društvenih zadevah obračajo na novoizvoljenega tajnika Josip Cvetkoviča, 134½ E. Main St., Danville, Ill.

Anton Smočnik.

Braddock, Pa.

Vabilo na veliko plesno veselico in obletnico, ki jo priredi društvo Napredni Slovenci štev. 300, S. N. P. J., dne 27. oktobra ob 7. uri zvečer v Litvinski dvorani na 818 Washington Ave.

Igrala bo Slov. Delav. godba iz Pittsburga. Vstopnina za moške 50c. Ženske vstopnine proste.

Ker je naše društvo še mlado in potrebuje pomoči, pričakujemo, da se bodo rojaki odzvali našemu vabilu v obilnem številu. Za dobro postrežbo bo preskrbljeno.

Thomas J. Petrovec, tajnik.

Iz prazgodovine zemlje.

Prirodoslovni pogovori.

Spisal dr. Pavel Grošelj.

Sam slonim pod svojimi tihimi bori. Črna noč se je razpredla pod košatimi vrhovi in se je ovila vitkih debel. Trepetajoča zvezdna svetloba se usiplje z neba in med vršički je razpeta Rimska cesta kot žareč pas srebrnih čipk.

In to je oni tajnostni zvezdni čas, ko ti postaja srce široko in se ti raztaplja duša, ko se v sladkem ganutju čutiš eno z vsem grozničavo veličastnim stvarstvom.

In glej! — bil sem nekoč brat tej žareči lepoti, ko sem razmetan v atome begal v svetlih nebesnih vrtincih. Kot neodoljiv spomin me sili hrepenenje nazaj, da vsaj v čuvstvu zopet objamem vesoljstvo.

Čuj! — pomladni veter poigrava v vrhovih — in zlat dež se usiplje raz kimajoče borove veje, prostran oblak nežnega cvetnega prahu pada na zemljo, da svetlikajo gozdna tla, kot da bi bila posejana s cekini.

— Oj ti čudesno bogastvo prirode! —

Milijone drobnih zvezdic, cvetnih praškov, je dvignil pomladnji piš — toda kdo ve, bo li vsaj eden izmed njih oplodil in rodil drobno seme, bo li vsa ta bogata razkošnost prirode dosegla svoj smoter —?

In ti gigantski goreči zvezdni prahovi nad menoj, nešteti v svojem mnogoštevilnem razkošju, ki jih je vihar razvoja zatočil po vesoljstvu! — kdo ve, bo li vsaj eden izmed njih dosegel svoj namen in stesal zibel razumnemu bitju — človeku?

Da, človek! — V njem šele zadobi vsa priroda svoj smisel.

In glej te sreče, da je prav zemlja pod nama eden izmed onih izvoljenih praškov, ki se je iz milijard neplodno zapravljenih drugov razvil v domovino človeka!

In to se je pripetilo takole . . .

* * *

I.

Ob zibeli; katastrofa na nebu; nebesna tehtnica; razbeljeno jezero.

Na nebu je zažarela nova zvezda! —

Tamkaj tik ob srebrnem pasu "Rimske ceste", kjer na večer tako lepo trepeče ozvezdje "Perzeja" in odkoder se na god sv. Lovrenca utrinjajo srebrne zvezdne nitke — solze sv. Lovrenca jih nazivlja narod — prav tamkaj se je 21. februarja 1901. leta vžgala nova zvezda.

Kot na daljni gori vzplamenel kres je vzkipela njena luč in dva dni pozneje je prekosila v svoji moči vse zvezde družice na nebu.

Modreci tega sveta pa so strmeli ob znamenju na nebu in šli so za zvezdo na daljno božje pot. In ko so preromali sto on sto milijonov kilometrov, so obstali na kraju, kjer je žarela zvezda, in našli so dete, v zibel položeno in v plenice povito — našli so nov porajajoč se svet!

In tedaj so se zavrteli daljnogledi okoli svojih strogo odmerjenih osi proti tej najmanjši hčerki vesoljstva in sto zvedavih oči zvezdoznancev je hitelo iskat vzrokov čudesni novi prikazni.

Toda zaman! — svetložareča zvezda, in vsenaokoli nje neprodirna tema!

Toda kje in zakaj se je pač vnela? Saj se niti bora vžigalica ne zapali kar sama od sebe, drgniti jo moramo ob raskavo ploskev, da provzročimo potrebno toploto. In to ploskev so iskali zvezdoznanci brez uspeha; odkriti je ni hotel niti najboljši daljnogled.

In vendar! — Ali ni morda vsega neuspeha kriv edinole nedostatek našega očesa, ki v svojem pomanjkljivem ustroju ni dovzeten za nežne žarke, ki so po utrudljivem vsemirskem potu vsi oslabeli priromali do nas?

Odgovorila je fotografska plošča, ono nad vse fino in občutljivo oko, ki najmanjši vtisk, ki ga je kdaj sprejela, zvesto ohrani; in če je bil ta vtisk preslaboten in premalenkosten, da bi ga na njej zaznalo naše nedostatno oko, tedaj pustimo curljati na foto grafsko ploščo za nas nevidne svetlobne žarke cele ure. Tako dolgo riše nevidni žarek da se občutljivi kožici, da se milijon in milijon za nas nevidnih vtiskov sumira in okrepi v jasno in določeno sliko predmeta, ki ga ni moglo zazreti naše oko.

Drobna žareča meglica se je na fotografski plošči ovila krog novovzplamtele zvezde.

— Kozmična katastrofa! —

Ugaslo, mrtvo solnce je v svojem grozotnem begu zavozilo v vseobsežen oblak kozmične snovi. — Razbilo se je in razdrobilo, v blaznem vrtincu gigantskih sil se razbelilo in pred našimi očmi se raztalilo in razblinilo v žareče pline.

In kozma se je rodil kaos, iz smrti življenje! Saj toplota in luč sta seme življenja in razvoja.

Tako se divje prirodne sile zažgale v vesoljstvu novo ognjišče, ki čaka svoje dopolnitve, ki čaka, da se iz divjih vrtincev ustalijo planeti in poteko strogo odmerjeno pot okrog vseoživljajočega središča, okrog novega solnca.

To bi bil pogled za rajnega Kanta in Laplaceja, ki sta prva harmonijo vesoljstva razložila iz disharmonije in iz neredno se vrtečih plinastih meglá razvila vesoljstvo in vzorni red zvezdnega oboka nad nami. In našla sta skupnega očeta naši zemlji in vsem sestram premičnicam v žarkem solncu, od katerega so se v dolgih eonih v vrtinčastem begu trgali otroci, drug za drugim: drobne žareče kroglice. In tedaj se je rodila naša zemlja. — In tedaj sva bila jaz in ti in zemlja pod nama mlado blesteče solnčece. Kot žareča kapljica, ki v plavžu pljuskne iz železnega curka, je švignila v vsemir in se zatočila po neizpremenljivi poti, kjer si držita ravnovesje privlačna sila solnca in moč onega poleta, s katerim se je utrgala solnčni obli.

In ko se danes tako mirno in zaupljivo izprehajaš po eni skledici te gigantske, med solncem in zemljo uravnovešene tehtnice, ali te nič ne plaši ta vseobsežni, brezbrežni prepad, ki se je nad njim in pod njim uravnalo naše osolnčje?

Ali se ti ne zdi, da so vsi strojčki in vsa komplicirano preračunjena ravnotežja moderne tehnike le igračke proti tej mogočni zvezdni tehtnici?

Kako neki je bilo pri srcu ubogemu Galileju, ki je prvi skozi svoj daljnogled strmel v grozoto prosto visečega nebesnega sistema in občudoval urejeno igro štirih lun, v nemoteni harmoniji tekočih okoli Jupitra, brata naše zemlje!

Prisedi še ti z menoj za trenotek k daljnogledu in vpriva pogled na Jupitra, ne da bi morda z Galilejem hotela iskati novih ... tovnih odkritij, zgodovino ... ga sebe hočeva iskati na nje...

Srebrna krogljica žari pred ... ma, osvetljena od solnčne luči ... Bledordeča lisa medli tik pod ... no sredino iz svetlosivkaste ... lice. Zadnji svetli spomin na ... pitrovo solnčnožarko mlados... ta blesteča pega v njegovi ... sedanjosti.

Zadnje prostrano jezero r... ljenoraztaljenih snovi, ki pr... solnčni, žareči preteklosti ... planeta, se širi pred teboj; ... prostranih zemeljskih krog... moral zalučati vanj, da na p... ješ površino.

Tudi naša zemlja je že ... kratkim hranila na otoku H... majhen vzorec takega žare... jezera v ognjeniku Kilaueju, ... terega pol kilometra široki k... je še pred par leti neprestan... lovil razbeljeno lavo.

In zdaj že vidiva v duhu ... dolgo razvojno pot naše ze... iz praznično beložarečega so... ca se je ohladila v rumeno b... če solnce, nato je žarela v kr... rdeči luči kot razbeljeno že... ko se jame hladiti, in sledn... je obdala s trdo ohlajeno s... in ugasnila kakor luč, kad... zmanjka reje. — In morda ... nes ali jutri potrka njeno sol... žarko jedro ob tenko skorji... jo v žarečem vulkanskem i... hu spomni dni "solnčne ml... sti".

Kot svetla raketa, ki se m... va v beli, rumeni in rdeči lu... švignila zemlja v vesoljno n... ugasnila v njej. —

Tu pa zapre astronomija ... knjigo, in kamenje začenja ... riti.

II.

Predpotopni človek; zakla... naše zemlje; razkrinkan... zločinec.

V Teylerjevem muzeju v ... lemu je kot posebna znamen... shranjena plošča skrilavca i... njej okostje izredno velikeg... čerada. V tej plošči pa ni po... cem samo ohranjen odtisk d... poginulega bitja, temveč je v... začrtana tudi zgodovina jak... nimive dobe geološke vede.

Začetkom osemnajstega st... ja so namreč v Oeningenu v ... našli sredi kamenja popoln... grodje človeka, ki je pogi... časa vesoljnega potopa.

Profesorja Scheuchzerja v ... rihu, originalno fantastno g... co, si je izvolila usoda, da st... čemu svetu demonstrira ta ... dni dokaz božje kazni, "das ... perliat eines verruchten ... schenkindes, um dessen S... willen das Unglück über die ... hereingebrochen sei."

(Dalje prihodnjič.)

Za zabavo in kratek č...

Dober človek. Vagabund: "... sim malo jedi, vam bom pa p... gal pri delu."

"Kmet (obžalujoč): "Vi... da si ubožec, ampak če ima... veselje delati, pomagaj mi — ... va krasti."

Druga zabava. "Včerajšnji ... brodelni koncert me je stal ... sej."

"Kako to?"

"Tri dolarje sem plačal v... nine in en dolar slugi, da m... pustil iz dvorane.

Zmanjšana teža. "Kako ... spod svetnik, vi prihajate iz ... lovga kopališča? Kakor se ... niste dosti lažji!"

"Ah, ko bi vi vedeli! Že v... peju v toplice sem bil lažji za ... frankov!"

Na plesu. Gospica: "Kaj ... vam storila gospod državni p... dnik?"

Državni pravdnik: "Zakaj ... gospica?"

Gospica. "Ker ste mi vedno ... petami!"

LISTNICA UREDNIŠTVA.

P. Cleveland, O. — Ni za ... nost. O ljudeh, ki so mrtvi ne... šite, ker se ne morejo zago... jati.

Bradock, Pa. — Vaše nazna... lo je prišlo prepozno, da b... moglo priobčiti v sredini is... Drugič pošiljajte naznanila ... vabila pravočasno, pa bo v... redu.

VSAK naročnik ... Slovenske Narodne Podporne Jednote ... se naroča na "Prosveto".

[Vest]i iz inozemstva.

NOVA IRSKA REVOLTA ODKRITA.

[Tr]ue translation filed with the post[mas]ter at Chicago on Oct. 25, 1917, as [requir]ed by the Act of Oct. 6, 1917.

[Lo]ndon, 24. okt. — Premier [Ll]oyd George je povzročil danes [senza]cijo po vsem Angleškem, ko [je i]zjavil, da ima vlada informa[cije] o zaroti za novo revolto na [Irsk]em. George je izjavil v po[slan]ski zbornici, da so na delu [nemš]ki zarotniki, ki bi radi pripe[ljali] orožje na Irsko, kakor so po[slal]i ob času revolte Sinn Fei[nerje]v v Dublinu.

[Ll]oyd George je tudi dejal, da je grof [Bern]storff, bivši nemški poslanik [v Z]druženih državah, soudeleže[n pri] zaroti.

[Ne]pričakovano razkritje po [prem]ierju je raztrgalo plašč cen[zure], ki je poldrugo leto zakrivala [razm]ere na Irskem. Lloyd George [je izjavi]l, da irski rebelni agitatorji [tajn]o nabirajo mladeniče in jih [vežb]ajo v orožju. To gibanje se ne [da] tolmačiti drugače — je de[jal] — kakor pripravljanje za re[volucijo].

[Znaki] revolucije v nemški armadi.

[Tr]ue translation filed with the post[mas]ter at Chicago on Oct. 25, 1917, as [requir]ed by the Act of Oct. 6, 1917.

[O]ficijelne depeše vsebujejo iz[jave] nemškega ujetnika iz vzho[dne] Prusije, ki pravi, da je širo[ko] razpreženo "izdajstvo' v nem[ški] armadi. Ravno tak duh se raz[širja] med civilnim prebivalstvom, [pra]vi ujetnik — in sicer s ta[kšn]o naglostjo in silo, da grozi pa[dec] junkerskim elementom pri[hodn]jo spomlad.

[U]radno brzojavno poročilo o po[ložaj]u v Nemčiji, ki je prišlo sem, [pra]vi sledeče:

"Prebivalstvo Nemčije hoče [mir] in ljudstvo izjavlja, da bo [zad]njen v novembru, ker zma[ga] Nemčije z orožjem je videti [nem]ogoča.

[D]elavci pravijo, da bodo zapu[stili] tovarne za izdelovanje orož[ja], ako se bo nadaljevala vojna. [Ne]miri se dogajajo na več krajih [drža]ve z vedno bolj naraščajočim [nez]adovoljnim [...]vljanjem. V Berlinu so se tu[di] vojaki pridružili nemirom.

[O]troci morajo spati od četrte [ure] popoldne do desetih dopoldne, [da] pozabijo na glad. Ako bi [bdel]i, bi čutili potrebo do jedi, [ker] je pa malo jestvin, se jih mo[ra]jo izogniti na ta način."

[Ho]landska bo pošiljala hrano v Avstrijo.

[Tr]ue translation filed with the post[mas]ter at Chicago on Oct. 25, 1917, as [requir]ed by the Act of Oct. 6, 1917.

[Ž]eneva, 24. okt. — Poročila iz [Ha]aga so odkrila nedavno skle[njen]o pogodbo med Holandijo in [Av]strijo za izmenjavo blaga. Av[stri]ja bo dajala Nizozemski les, [jeklo] za stroje in različne tovarni[ške] izdelke in zadnja bo pošilja[la] prvi v zameno žito, zelenjavo [in] mlečne produkte. Skupina ho[land]skih bankirjev se je spora[zu]mela, da posodi avstro-ogrskim [ba]nkam okrog $1,500.000 za finan[cir]anje transakcij.

Vedno slabše v Avstriji.

[Tr]ue translation filed with the post[mas]ter at Chicago on Oct. 25, 1917, as [requir]ed by the Act of Oct. 6, 1917.

Benetke, Italija, 24. okt. — Raz[me]re v Avstriji so vedno slabše že [od z]ačetka vojne. "Corierre della [Se]ra" ima dolg članek o polože[nju] v dvojni monarhiji, temelječ na [do]kumentarni evidenci, ki jo je [pre]jel poročevalec tega lista v ita[lij]anskem vojnem stanu.

[H]rana je silno redka. Italijani, [ki] so internirani v Katzenau, de[laj]o živahno trgovino z živežem, [kat]erega dobivajo v zavojih Rde[čeg]a križa iz Italije. Živež kupuje [naj]bolj stara žena, ki ga potem pro[da]ja avstrijskim častnikom. Žena [pla]ča 12 kron za kilogram riža in [dev]et kron za kilogram koruzne [mo]ke. Živila v mestih so nezasli[šan]o draga. Za premembo podpla[tov] na čevljih je treba plačati 45 [kr]on in obleka, ki ni dosti prida, [sta]ne 300 kron.

[Ž]ivežni izgredi so nekaj navad[neg]a in enkrat je bilo suspendira[no] delo v Škodovih tovarnah za [...]

[Pro]tinemški duh narašča, zlasti [pa] med siromašnim, lačnim ljud[st]vom, ki vidi, da doma pridelana živila neprenehoma odhajajo v Nemčijo. Mržnja pri različnih narodnostih v Avstro-Ogrski je že prikipela do mere neznosnosti in izbruh bo toliko bolj strašen, kadar poči, medtem ko je zdaj potlačen do gotove meje. Vlada se muči pomiriti ljudstvo po vseh avstrijskih deželah s ponavljano tolažbo, da je Italija pripravljena skleniti mir.

Poročevalec zaključuje: "Brez vsake pretiranosti se lahko reče, da bo ta zima najtežja doba za naše sovražnike, posebno za Avstrijo, pa naj zavezniki napadejo ali ne."

Angleške tedenske izgube: 17,047.

True translation filed with the post master at Chicago on Oct. 25, 1917, as required by the Act of Oct. 6, 1917.

London, 24. okt. — Uradno poročilo o izgubah v zadnjem tednu pravi:

Ubitih častnikov, 364; prostakov, 3,189. Ranjenih in pogrešanih častnikov, 928; prostakov, 12.565. Skupaj 17.047 mož.

Ameriške vesti.

O, TE ŽENE......

Cedar Rapids, Iowa. — Walter L. Schwartza, učitelja na deželi, so aretirali in postavili pod en tisoč dolarjev poroštva, ker je obtožen, da je kršil Mannovo postavo.

Obtožila ga je mrs. Lena Strickland. Zveznim uradnikom je izpovedala, da je radi Schwartza zapustila svojega moža in šest otrok. Dejala je tudi, da ima Schwartz ženo in otroke v Mc Alistru, Pa., in da se ni registriral za vojaški nabor.

Iz Freeporta, Ill., poročajo, da je neki farmar John Strickland vložil tožbo za ločitev. V obtožnici imenuje Walter Schwartza. Tukaj govore, da je mrs. Strickland večkrat zapustila dom zaradi njega.

Schwartz je bil izpuščen iz ječe na častno besedo. V letu 1915 je bil obsojen radi požiga.

BANDITJE OB MEJI SO AKTIVNI.

El Paso, Tex. — Mehikanski banditje so prišli čez mejo pri Terlingui, Tex., in so ukradli na farmi Burtrilla in Subletta deset konj.

Bandite so zasledovali ameriški vojaki do mednarodne meje. Roparji so ušli s konji. Terlingua se nahaja šestdeset milj od Marije, Tex.

SLEPAR OBSOJEN NA PETNAJST LET JEČE.

Utica, N. Y. — John Francis Beckwith, ki je s pismi izvabil več ženam v Združenih državah $21,000, je bil obsojen na zveznem sodišču na petnajst let ječe in $15,000 denarne globe.

Beckwith je bil tukaj v zaporu, odkar so ga aretirali v Clevelandu, Ohio.

Beckwith ni le sleparil žene, ampak ima tudi še štiri soproge, ki žive v raznih krajih.

BRZOVLAK V JARKU.

Chicago, Ill. — Blizu Northfielda, Ill., je skočil brzovlak raz tir, ko je vozil proti Chicagu. Vlak je zadel na debelo desko, ko je drvil z vso hitrico, ki se je zapičila v ogibališče in vrgla vlak raz tir. Dve osebi sta mrtvi, več oseb je pa ranjenih. Druge pasažirje je pretresel sunek, ko je vlak zapustil tir.

Strojevodja je obležal mrtev pod lokomotivo.

DEČEK SE JE UTOPIL V ŠKAFU.

Riverton, Wyo. — Dvainpolletni Donald Duntsch je padel v škaf vode, ki je služil za napajanje konj. Mati ga je pogrešila šele čez par minut in ko je šla iskat dete, ga je našla v škafu — utopljenega.

FARMER SI JE ZLOMIL HRBET.

Greencastle, Indiana. — Albert Bryant, farmer blizo Quincyja, je težko ponesrečil, ko je navijal stroj pri avtomobilu. Ko je navijal stroj, je avtomobil skočil naprej, ga podrl na tla in šel čez njega. Zdravniki izjavljajo, da ne ozdravi. Njegovo hrbtišče je zlomljeno, več reber je strtih, poleg ima pa še notranje poškodbe.

DEKLE IN DRAGULJI SO IZGINILI.

New York, N. Y. — Gdč. Helen Hillman, stara 26 let, je imela navado, da se je sama kopala v morju. Zdaj je dekle naenkrat izginilo in njena sestra Ema je stvar naznanila policiji.

Njena sestra Ema misli, da Helena še živi, ker ni v kopališču oddala svojih prstanov, ki so vredni $1,500.

Policija ima zdaj nalogo, da reši to uganko.

O vnetju slepiča.

Pogostoma nastopajoče vnetje in operacije na slepiču so povzročile živahne razprave. Semintje se sliši, da je vnetje slepiča nova bolezen, da se preje ni nič slišalo o nji. To je res, da se ni slišalo nič ali malo o nji, dasiravno se je vnetje slepiča pojavilo ravnotolikokrat ali pa še večkrat kot dandanes. Najbrž večkrat, ker se pri operiranem človeku ne pojavi ta bolezen, in operiranih je bilo mnogo ljudi zadnja leta. V prejšnjih letih niso pri vnetju slepiča napravili pravilne diagnoze, ker so je smatrali za bolezen na žolču, ledvicah in želodcu.

Mnogokrat se dandanes vpraša zdravnika, kako se naj človek obvaruje vnetja na slepiča. Nekateri so pač mnenja, da povzroča bolezen emajl,, ki se odkruši od lonca ali ponve. Zdravniki, ki so izkušeni v operaciji slepiča, pa izjavljajo, da se le v redkih slučajih najde tuje telo v prirastku slepiča. Radi tega je pričelo prodirati mnenje, da vnetje povzročijo bakterije v prirastku.

Ne glede na druge bolezni prihaja pri kataru v črevah in zaprtnici blato in z njim bakterije v prirastek, kjer se nakopiči. Iz tega nastane draženje, ki lahko povzroči akutno vnetje, ki se naznani z majhnimi bolečinami na desni strani trebuha. Ako izgine vzrok, minejo tudi bolečine. Ako se napadi ponavljajo, nastane kronično vnetje slepiča. Vsled razvoja bakterij se napravi gnoj. V nekaterih slučajih gnoj tako razširi stene prirastka, da poči, jo in gnoj se vlije v trebušno votlino. Tako nostane vnetje trebušne mrene.

Najboljše je, da se bolezni v želodcu ali črevesni katar takoj odpravijo. To je še najboljše sredstvo proti vnetju slepiča.

Navadno se vnetje slepiča pojavi pri ljudeh, ki še niso prekoračili starost 30 let. Osebe, ki zbolijo nad to starostjo, so imele že preje take napade. V največ slučajih dobi zdravnik od takih oseb odgovor, da so že preje čutile bolečine tam, kjer se nahaja slepič, pa se niso ozirale nanje, ker so se jim zdele malenkostne.

Najradikalnejše sredstvo proti vnetju slepiča je operacija. Ako operacijo izvrši izkušen zdravnik in še ni gnoja v trebušni votlini, ni prav nič nevarna. Ako človek hipno občuti bolečine v trebuhu, se mu vzdiguje in žila hitro bije, je najboljše, da pošlje po zdravnika, ker le zdravnik lahko dožene, ako je vnetje slepiča.

Mnogo se je pisalo za in proti operacijam. Ali najvarnejše sredstvo ostane operacija. Res je, da v 80. izmed 100 slučajev ozdravi bolnik pri vnetju slepiča brez operacije. Seve velja le za slučaje, pri katerih se je vnel prirastek. Težko je pa zdravniku konstatirati, ako se je vnel le prirastek ali če se pri bolniku že razvija vnetje trebušne mrene!

Dobro je, ako se človek da operirati, ako je zdravnik konstatiral vnetje slepiča, ker se bolezen rada ponovi in ni operacija nevarna. Operacija ne zapusti tudi slih posledic in bolnik kmalu lahko opravlja delo, ako nosi povoj..

ZGODOVINA SEVERNE AMERIKE.

Kontinent so odkrili mornarji še pred Krištofom Kolumbom, ki je dospel do Bahamas dne 12. oktobra 1492. Severno obrežje Severne Amerike je odkril Cabot leta 1497, obrežje Labradorja Cortereal leta 1500, južno vzhodno obrežje — Florido — Ponce — Florido — Ponce de Leon 1512, vzhodno obrežje Verrazano 1524, Cortez je osvojil Mehiko 1519—21, obrežje Kalifornije je odkril Cabrillo 1526. Drake 1578—79. Francoske kolonije so se ustanovile v Kanadi 1604, angleške kolonije ob atlantiškem obrežju v prvi polovici 17. stoletja. Leta 1763 so prešle pod angleško vlado. Leta 1776 so proglasile svojo neodvisnost in so ustanovile od 1775—1783 Združene države. Mehika se je osvobodila španskega jarma leta 1822 in postala republika. Konfederacija centralno ameriških držav ustanovljena 1824, raspuščena 1839. Kuba je proglasila svojo neodvisnost od Španije 1898. Panama se je ločila od Kolumbije 1903. Vojne: Velika Britanija s Francijo 1756—59; Združene države z Veliko Britanijo 1776—83 in 1812—15; z Mehiko 1846—48; civilna vojna 1861—65; špansko-ameriška vojna 1898; začetek vojne z Nemčijo 1917.

REKORD V HITROSTI NA ŽELEZNICI.

Pred začetkom evropske vojne je odšel iz Moskve prvi ekspresni vlak v Vladivostok, ki je na skrajnem vzhodu Sibirije. Progo je vlak prevozil v osmih dneh v dolžini 11.000 kilometrov. Nikjer se ne ustavi več časa. Pozneje nameravajo napraviti zvezo s pariškim ekspresnim vlakom, vsled česar bo mogoče dovršiti ogromno pot iz Pariza v Vladivostok v eni vožnji. Na ta način bo potovanje iz Pariza v Tokijo, glavno mesto Japonske, skrajšano za tri četrtine.

IŠČEM

priletno žensko, dekle ali vdovo, če tudi ima otroka, in sicer za domača hišna in gospodinjska dela. Plača po dogovoru. Za natančnejše pojasnilo se obrnite osebno ali pa pismeno: [illegible], P. O. [illegible], Ill. (Oct. 24, 25, 26)

IŠČEM

svojega prijatelja Jožefa Vidmarja, kateri je [illegible] pred [illegible] ... [illegible], Ill., pri meni na stanovanju in kev nisem imel več prilike držati ljudi na hrani, je nenadno kam odšel. Dne 10. septembra je pa prišel nazaj in sevedu ravno tisti dan je pa vzel mojo ženo [illegible] ... [illegible], da se bom lahko sodnijsko ločil in tako dal njenemu prosto pot do nova ljubčka. Če kdo ve za njiju naslov, naj mi ga naznani, za kar dam $5.00 nagrade. Ako pa sama čitata ta oglas, naj se oglasita na naslov: [illegible], P. O. [illegible], Ill. (Oct. 24, 25, 26)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657—59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Zapisnikar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 574 Ahsay Ave., Rocksprings, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 311 — 95th Ave., New Duluth, Minn.
Jože Radišek, box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleterček, 436 box, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Willock, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETE":

Jože Zavertnik.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:

JOŽE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPIRLJIVE VSEBINE, ki sta jih rešili prva in druga instanca, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 311 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, razprave, članki, naznanila itd. za "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročnina, oglasi, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravništvom "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsako prvo sredo in tretji četrtek v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK,
Herminie, Pa.

KADITE TILLMAN CIGARE.
Unijsko izdelane
Kyffhäuser Cigare 10c
"La Gazoro" Cigare......10c
TILLMAN CIGAR CO.
AURORA, MINN.

MOŽJE.

Ako trpite na slabih živcih, zgubi moči, življenja in energije, bolečin in obistih, splošna oslabelost, nočno potenje, posledice preveč pijače, jedil ali drugih ena[...] nas zadnja iznajdba,

Juvito Tablete

narejene iz najboljših zdravil, rastočih na celem svetu, Vam dajo hitro in gotovo pomoč. Pošljite 1 dolar za eno bokso. Naslov:

JUVITO LABORATORY,
South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

Opomba: Mi drage volje pošljemo vsevrstne popisne knjige ako to želite na vaš naslov.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 28 letno prakso v zdravljenju tajnih moških bolezni.

Zastrupljenje krvi zdravi s glasovitim 606, ki ga je iznašel dr. prof. Ehrlich. Če imate mozolje ali mehurčke po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izčistil vam bo kri. Ne čakajte, ker ta bolezen se naleze.

Vse bolezni, ki prihajajo po vodnem odtoku ozdravim po skrajšani metodi. Kakor hitro opazite, da vam ponehuje moška zmožnost, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam jo bom zopet povrnil.

Sušenje cevi, ki vodi iz mehurja ozdravim v kratkem času. Hydrocele ali vodno kilo ozdravim v 24 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročijo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri spuščanju vode, ozdravim z gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, srbečico, škrofle in druge kožne bolezni, ki nastanejo vsled nečiste krvi, ozdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Uradne ure: V ponedeljkih, sredah in petkih od 9. zjutraj do 8. popoldne. V torkih, četrtkih in sobotah od 9. ure zjutraj do 5. ure zvečer.—Ob nedeljah pa do dveh popoldne.

Po pošti ne delam. — Pridite osebno.—

Ne pozabite imena in številke!

Zdravim samo moške osebe.

ČUDOVITO ZADOŠČENJE JO JE ZADOVOLJILO.

H. H. Von Schlick edini izdelovatelj sveta tega slovitega Bolgarskega Krvnega Čaja, je prejel pred kratkem sledeče pismo od Mrs. Joseph Tesci, 1916 E. 29th St., Lorain, Ohio.

"Pošljite prosim še en zavoj Bolgarskega Krvnega Čaja. Jaz sem ga že vživala in sem precej zadovoljna z njegovo čudovito zmožnostjo, z veseljem ga priporočam vsem bolnikom."

En velik zavoj Bolgarskega Krvnega Čaja, kateri zadostuje za pet mesecev, stane $1.00, šest zavojev pa za $5.00 pošljemo na vse kraje za prejeto vsoto ali pa plačilo po poštnem povzetju. Naslov:

MARVEL PRODUCTS COMPANY,
8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.

Opomba: Ako želite zavarovati zavoj, pošljite 10c več.

— Vabilo na —

veliko plesno veselico

katero priredi

Društvo "BONAIRSKI SLOVENCI" štev. 70 S. N. P. J.

dne 27 oktobra, t. l. v svoji dvorani, v BON AIR, PA.

Igralo bo Hrvatsko tamburaško društvo "Sloga" iz Johnstown, Pa.

Vstopnina za moške je $1.25. Ženske so vstopnine proste.

Začetek veselice bo ob 7 uri zvečer.

Najuljudnejše vabimo vsa društva in vse slovensko občinstvo doma in iz bližnje okolice, da se mnogoštevilno vdeleži; ob enaki priliki bomo vrnili. Rojaki, sloga pomeni edinost in skupno delo. Torej rojaki, držimo se tega gesla in delajmo z roko v roki drug z drugim, da bodo lažje dosegli naš cilj.

Za dobro in točno postrežbo bo skrbel veselični odbor.

Rojaki, pripravite se vsi za veselico. Ta dan vsi na plan! Na svidenje na veselici!

ODBOR. A. Jakobs, taj.

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE $100,000.00

Je izvedno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI

Mi pošiljamo denar vašim prijateljem v staro domovino po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na hranilne vloge.

MOČNA, KONSERVATIVNA IN NAPREDNA INSTITUCIJA.

SLOVENCEM, KI ŽIVE V INDIANAPOLIS.

Kupite vašo jesensko obleko v Star Storu in prihranite denar.

Moška in ženska obleka in površniki narejeni iz prve vrste blaga kot cheviots in worsteds in casimires, gladko in s pasovi in žepi na strani vrejnem.

VSE VELIKOSTI. BARVE IN MODE.

$25.00 obleke in površniki za $20.00	$20.00 obleke in površniki za $14.85
$25.00 " " " " $20.00	$16.50 " " " " $12.50
$22.50 " " " " $17.50	$15.00 " " " " $10.00

Vam se bo zdelo domače pri nas, ker mi imamo moža, ki govori vaš jezik.

THE STAR STORE,
360-70 W. Wash. St., Indianapolis, Ind.

SLOVENEC -- GLAVAR INDIJANCEV.

Povest o zlatoiskalcih. — Spisal F. S. Tauchar.

(Nadaljevanje)

Mala Milena ga je nekaj časa zvedavo opazovala; ko pa je videla, kako njena mama poljubuje tega tujca, se je začel tudi njej zdeti bolj domač in uljuden, končno je rekla:

"Verjamem ti, da si res moj papa. Zelo sem vesela, ker si vendarle prišel, kajti z mamo sva te tako težko pričakovali, in zdaj te ne pustim več oditi. Saj naju ne boš več zapustil, kajne, papa?"

Poljubil jo je prisrčno.

"Nikdar, moja mala, nikdar več do konca življenja!" je odgovoril.

Roža se je ozrla proti ograji, kjer je stala Solnčna Roža.

"Zakaj je moja rdeča sestra tako žalostna?" je vprašala. "Pridi sem in vživaj z nami radostno veselje srečnega snidenja."

Indijanka je mirno odgovorila:

"Solnčna Roža pazi, da vas kdo ne presenetí. Tako sem mnogokrat varovala Zlatolasca," in globok vzdih se ji je izvil iz prsij.

Pavel je vstal in stopil k njej; prijel jo je za roki in rekel z naprijaznejšim glasom:

"Resnično, bila si moja najboljša prijateljica skozi leta."

Roža jo je objela okrog pasu in jo vodila h klopi.

"Ti nas ne smeš nikdar več zapustiti," je rekla. "Od danes naprej boš živela z nami, nič ti ne bo manjkalo."

Indijanska deklica se je mirno, toda odločno oprostila objema in se oddaljila par korakov.

"To se ne more nikdar zgoditi," je rekla. "Solnčna Roža mora potovati po prerijah in gozdih, dokler ji njen oče ne odpusti in prekliče prokletstvo, ki ga je nad menoj izustil. Ako ne stori tega, moram umreti v samoti — kot izvržek indijanske plemenitosti . . ."

Pavel jo je prijel za roko.

"Neumnost," je rekel, "ti ne moreš in ne smeš zapustiti nas! Solnčna Roža, ti ostaneš pri nas, da ti vsaj delno poplačam tvoje zasluge."

Indijanka je šla k ribniku in se umila v hladni vodi, ko se je vrnila, je odločno izjavila:

"Moram iti! Poslušajta, — bom vama razložila vse," in njen glas je postal žalosten. "Ljubila sem Zlatolasca skozi leta; varovala sem ga med spanjem, da ga ni kdo nadlegoval, skrbno sem mu sledila povsod, kar mnogokrat ni niti opazil, in zadnja nevarnost, v kateri se je nahajal, bi bila napravila konec njegovemu življenju. Tudi on me je ljubil svoječasno, — dokler se ni zavedel svojega prejšnjega življenja in spoznal svojo pravo ženo . . . Spoznala sem takoj, da je zame zgubljen, ker je preveč ljubil mojo belo sestro in njeno hčerko . . . Dobil ju je sicer v posesti drugega . . ." in jezno so se posvetile njene oči. "Oh — ta lopov . . .! Koliko gorja je nam povzročil ta ničvrednež!

Več let sem begala po samatnih gozdih in prerijah, zavržena od vseh ljudi na svetu . . . prokleta od svojega očeta in njegovih vojnikov! Prosila sem nebo in zemljo, naj mi vrneta mojega Zlatolasca . . . toda vsa narava je bila gluha mojim prošnjam . . . Njega ni bilo nikjer . . . ni hotel priti k meni . . . ki sem mrla v hrepenenju brezkončnih želja . . . Zavržena od svojega ljudstva, sem si izbrala svoj dom na gori, v kateri se nahajajo zakladi Utovcev; Zlatolasec je moral priti tja mnogokrat, toda jaz ga nisem nikdar videla. Tola slučaj je dovedel, da sva se zopet sešla . . . Dobila sem ga brez moči — in umirajočega ležati na tleh v krvi . . . in voda ga je zalivala, grozeč mu z vso svojo naravno silo . . . Rešila sem ga! Srce mi je močno utripalo v razburjenih prsih ob misli, da je vendarle prišel . . . da ostane meni — edino le meni . . . Toda, — oh!... razočaranje . . . Govoril je edino o svoji ženi in njeni hčerki, da ljubi le njiju in da se vrne k njima. — Moje upanje . . . moje sanje . . . moje najdražje — je bilo zame mrtvo . . .!" — In njen glas je postal hripav, ko je nadaljevala.

"Privedla sem ga zopet v tvoje roke, moja sestra . . .! Vidim — kako ste srečni, veseli — in jaz sem zadovoljna. . . kajti jaz ljubim vas vse... Vaše veselje je moje veselje . . . Toda ne zahtevajte od mene, da bi morala živeti z vami . . . ker mi je to ne mogoče . . . Moje bolno srce bi ne moglo prenesti prizorov vajine brezmejne sreče in ljubezni . . . Ne, ne, — jaz bi ne mogla živeti med vami . . .! Takoj moram zapustiti vas, ter iti v svoje divje domovanje, — kjer hira indijanski rod . . . in kjer bo kmalu konec tudi mojega trpljenja . . ." in šla je s sklonjeno glavo proti ograji.

Pavel je mirno poslušal govoričenje mlade Indijanke — in razumel je deloma njeno stališče.

"Njene besede mi segajo globoko v srce," je rekel proti svoji ženi. "Dasi nisem tega razmerja popolnoma nič kriv, vendar se mi zdi, kot bi bil nekak neposredni sokrivec njene nesreče..."

Žena mu ni odgovorila, le njene oči so postale rosne in žalostne.

Anderson je prijel malo Mileno za roko in jo vodil po vrtu, pustivši ponovno združene ljubimce same skupaj.

Ko sta tako sedela sama, ji je Pavel natančno pripovedoval vse dogodke in doživljaje, ki jih je doživel od časa ko sta se zadnjič videla in ona mu je izražala s svojim ljubkim pogledom globoke simpatije.

Presenečeno je poslušala, ko ji je pripovedoval, kako je bil rešen smrti tisti večer, ko je bil vržen preko pečine v prepad; tresla se je v razburjenosti, ko je opisoval dvoboj z Grillom pod zemljo in o vodi, ki je skoro končala njegovo življenje. Kako mu je Solnčna Roža večkrat rešila življenje, da je le njena zasluga, da sta se končno srečno sešla.

Povedal ji je o bogastvu indijanskega zaklada, in kako je z njimi uničil Grilla finančno. Ona mu je nasprotno razjasnila, kako se je Grill polastil nje in njenega denarja, — in to le radi tega, ker je bila trdno prepričana, da je njen dragi soprog mrtev.

"Bila sem čisto osamljena, brez vsake pomoči — z malim otrokom na prsih," je rekla opravičujoče. "In tudi on se mi je izkazoval zelo dobrega."

"Ne obsojam te raditega, draga moja," odvrne Pavel. "Dobil sem Te končno in to mi zadostuje. Živela bodeva v bodoče srečno in nadomestila to hudo preizkušnjo z ljubeznipolnim življenjem."

V tem trenutku prileti Solnčna Roža skozi vrtna vrata; bila je zelo razburjena.

"Zvita Kača!" je zakričala. "On prihaja sem in bo kamlu tukaj."

Roža je postala bleda; tesneje se je privila k Pavletu, iskala pri njem zavetja pred zlobnim vsiljivcem.

"Ne boj se," jo je tolažil Pavel. "Ali nisem tvoj mož? Ti si moja, toda," je dodal hitro, "on me ne sme videti tukaj. Tega ne sme izvedeti takoj; pojdi v hišo, Roža."

"Saj se ne boš prerekal z njim, kajne Pavel?" je rekla proseče.

"Ne!" odvrne Pavel. "On me ne bi videl, imam drugačen načrt. . . " Poljubil jo je vdano in jo spremil v hišo, nakar se je obrnil k Indijanki:

"Pojdi sem, moja draga prijateljica morava se skriti, da naju ne vidi Grill takoj, kajti on je prepričan, da sem jaz mrtev tam gori v votlini." Skrila sta se na vrtu za košatim rožnim grmom. Nestrpno sta pričakovala prihajajočega, toda ne dolgo; kmalu so se začuli koraki pred vrtno ograjo in — Grill se je pojavil na vrtu. . . Vsedel se je na klop le nekaj korakov od njiju. Bil je videti zelo bled in utrujen; eno roko je nosil v obvezi.

Ko je Grill padel in obležal za drevesom, kot je bilo že opisano, je ležal precej časa v nezavesti.

Ko se je zavedel, je bilo že temno in v roki je čutil grozne bolečine. Opazil je poleg sebe jopič preobložen z zlatom, ter se domislil vseh dogodkov tega dneva. Nasmehnil se je grenko ob misli, da mu je ta dan trikrat grozila smrt. Obvezal si je za silo bolno roko, ter prvo noč kar na mestu taboril. Ker pa radi bolečin in razburjenosti ni mogel spati, je zapalil tobak in pušil, ter vso noč premišljeval in koval nove načrte za srečno bodočnost. . . kajti zdaj je bil bogat. . .

Kakor hitro je zasvetila jutranja zarja, se je napotil proti domu. Potrebno hrano je dobil od Indijancev, katere je med potjo srečal; in tako je končno smrtno izmučen prišel do svojega doma, kjer pa je dobil zaprta vrata. Vsedel se je na prag in premišljeval.

Ko je tako sedel nekaj minut, je zaslišal kričanje dečka s časopici:

"Zadnje vesti o senzacijonalni bankrupciji Grill-ove banke!"

Čuvši svoje ime, je postal skrajno pozoren. Poklical je fanta k sebi in kupil časopis. Melaholično je čital obširno poročilo o svojej bančni propasti, ter se pomilovalno nasmehnil in si mislel:

"Le čakajte lopovi! Grill vam bo že še pokazal. . . .!"

Ko pa je čital, da je njegova žena odšla v stanovanje Misterijoznega Zlatarja, ga je popadla jeza. Srdito je vstal in se takoj napotil proti omenjenemu stanovanju. Prisedši na vrt, je nervozno gledal okrog sebe; in ker ni kiogar opazil, je pogledal na uro in mrmral: "Prišel sem ob pravem času ura je zdaj tri. Tako; moja žena je torej zdaj v tej hiši, ki je last Misterijoznega Zlatarja — Pavel Bregarja! Ha, ha, ha. . .!" se je smehljal zaničljivo. "On je res vse dobro zase, vredil, kar bom zdaj obrnil v mojo korist. . Ta vrag mi je postal skrajno nevaren, zato sem prav vesel, da se sem ga tako na lep nčin iznebil . . . !' Vstal je in pogledal okrog sebe.

"To je vse moje," je vskliknil, "kajti zdaj sem jaz Misterijozni Zlatar! Pravijo, da vrag nikdar ne zapusti svojih privržencev, in zdi se mi, da je to res. Ha, ha, ha! — Misterijozni Zlatar.!"

Pomislil je nekoliko in resnobno rekel:

"Oni dve pismi moram takoj dobiti od O'Brien-a, kajti pismi zdaj spadati meni. Bom že vse vredil tako, da bo prav. Denarja imam zadosti. . . . zapustil bom te kraje, ker me vsi ljudje sovražijo, ter si poiskal miren kraj za vživanje mojega bogastva. Zapustil bom ženo. . ker radi zlata, katerega zdaj posedujem, bom gotovo ljubljen od boljših in inteligentnejših žensk, kot je ta moja čemernost. . . V svojem bogastvu bom postal — absoluten gospodar Amerike. .!" Zadnje besede je skoro kričal v divjem veselju.

"Hello! Tako, tako, gospod Grill! Si si vrnil?" je zaklical neki glas in O'Brien se je pojavil poleg njega.

"Torej si res prišel isti dan kot si rekel," je nadaljeval O'Brien.

"Da, prišel sem, da zahtevam za sebe oni dve pismi, ki mi pripadata v smislu pogodbe, katera je bila sklenjena med menoj in Misterijoznem Zlatarjem pred enim tednom," odvrne Grill ošabno.

"Toda kje je Misterijozni Zlatar?" vpraša O'Brien zvedavo.

Gril se je zlobno nasmehnil.

"Pustil sem ga v zlatem rudniku, kjer premišljuje o svojem ogromnem bogastvu!" je vskliknil. "Ha — ha — ha. . .!" se je krohotal. "Toda čakaj papirji so moji takoj mi jih izroči," in stegnil je roko proti njemu.

O'Brien ga je ostro pogledal.

"Ko bo petnajst minut do štirih," je odgovoril. "Zdaj še ni toliko ura in do tega časa ne smem izročiti teh listin nikomur; vsaj tako mi je bilo naročeno," je rekel O'Brien odločno.

"Predno prideva do mojega urada in vzameva iz varnostne shrambe pismi, bo že gotovo petnajst minut do štirih," je silil Grill.

(Dalje sledi.)

Slaba vest.

Ferdinand Hanusch:

Bilo je dne 27. novembra 1910.

Na zahodnem kolodvoru je stal brzovlak, pripravljen za odhod. Vrata kupejev so se treskaje zapirala, vlakovodja je dal znamenje, sprevodniki so dvignil roke, v znamenje, da je vse gotovo.

V tem hipu je tekel čez peron že prileten gospod, z vso silo je odprl vrata kupeja in priletel sopeč v železniški voz.

"Hvala bogu!" je vzklinkil in sedel na prazno klop.

"Prišli bi kmalu prepozno," mu je rekel nasproti sedeči gospod, najbrž trgovski potnik.

Nagovorjeni je vzdihoval.

"O bog, še tega naj bi bilo treba." "Veste," je zgovorno nadaljeval "človeku moje starosti je potovanje prava muka a kaj hoče? Če je komu ljubo življenje, tedaj mu ne ostaja nič druzega, kakor da pokaže hrbet glavnemu mestu, torišču vse hudobije."

"Ali ste v smrtni nevarnosti?" je vprašal trgovski potnik nekoliko osupnjen.

Starega moža je to vprašanje še bolj iznenadilo. "Ali ne veste, kaj se pripravlja na Dunaju? Jutri je vendar revolucija! Rop in moritev, smrt in razdejanje bo divjalo po cestah. In o vsem tem Vam ni nič znanega? Strašno! Strašno!"

Obrisal se je s čela pot in se plašno oziral po kupeju.

"Vaš strah se mi pa vendar zdi neopravičen," se je drznil reči njegov vis-a-vis" Saj se vendar pripravlja le navadna in dostojna demonstracija za dosego volilne pravice!"

"Vi ste nepoboljšljiv optimist, Vi ne poznate delavcev. Pokazal vam bom s primerom, kako miroljubni so delavci. Moj brat ima veliko mizarstvo. Ne bi se mu bilo treba ubijati z delavci, prirastel je tako k svoji trgovini, da jo nadaljuje le iz ljubezni do delavcev. Nekega dne so stavili delavci — poželjivi kakor so — zahteve. Moj brat — dobra duša — jim je hotel ugoditi. Odvrnil sem brata od tega koraka in prevzel nalogo, da opozorim delavce na njih nevarno igro. Ali veste kaj se mi je zgodilo? Pretepli bi me bili kmalu! Tu imate le en par primer o miroljubnosti teh ljudi."

"Ravno tega bi Vi ne smeli storiti. A kaj ima to opraviti z jutrajšnjim dnem!'

"Ali ne razumete? No da, saj si lahko mislim. Vi ste tudi eden tistih, ki vidi v delavcu angelja, v podjetniku pa izkoriščevalca. Jutri bodo ti ljudje naskočili moje stanovanje, razbili vse na drobne koščeke in me bodo hoteli oropati s tolikim trudom pridobljenega premoženja. Hahaha!" A našli modo prazno gnezdo in svoje premoženje imam tukaj."

Zadovoljen je udaril z roko po novi usnjati torbi, ki je bila pritrjena na jermenu, katerega si je naprtil čez ramo.

"Veste," je nadaljeval, "tudi jaz sem bil nekdaj delavec. V Nemčiji sem delal za tedensko plačo šest mark, a nikdar mi niso šinile v glavo take misli, kakor dandanes stražijo v delavskih butisah.

"In ste bili takrat zadovoljni s svojo mezdo?"

"To ravno ne. Ampak moj tedanji gospodar sledujič le ni ušel zasluženi kazni. Njegovo podjetje je pogorelo do tal in je hvala bogu umrl kot revež, dočim sem se jaz spenjal više in više, tako da danes lahko živim od svojih rent."

"To je prijetno."

"Da, prijetno bi bilo, ako bi se pridobljeno premoženje lahko uživalo v miru in ne bi bilo treba živeti v večnem strahu, da bo nekega dne vsled navadnega ropa prišel v neprave roke. O bog, kaj bom moral še doživeti!"

S svojimi koščenimi prsti je segel v tanke, dalgo lase, dočim je drua roka tresoč še počivala na torbi.

"Kam pa potujete!" je na kratko prekinil trgovski potnik molk.

"V Marijinem Celju bom ostal nekaj časa. V takem romarskem kraju je človek na varnem pred revolucijo."

V tem trenutku je vlak postal. Četa delavcev je prišla v kupej.

Nekaj časa je strmel stari v krepke postave s sanjastimi obrazi in njegova roka je še krčevite prijela torbo. Kakor da ga je pičil gad, je planil z blazno naglico.

"Sprevodnik! Sprevodnik, hitro drugi kupej, tukaj je —revolucija!"

Proletarci so se glasno zasmejali. Stari je brzo zapustil voz Upajmno, da je z zdravimi udi prišel na kraj božje milosti, v Marijino Celje.

Krvna osveta.

Iz spisov črkeskega častnika.

Prosto predelal **Fr. Mirovčkov.**

"Polk naš ležal je v mali Kambardi. Naši stotniji (eskadrona) jašečih plastunov (hrabri kozaki, največiji v borbi s Črkezi; uporabljajo jih zlasti za prelagatajno in varstveno službovanje), v kateri so služili sami Črnomorci, (kozaki, ki so živeli ob Črnem morju); načeloval jim je stotnik knez Bej-Mursin", — pripovedova mi je nekega večera stari, srebrnolasi, a še dokaj trdni in živahni starešina (podpolkovnik) kozaškemu polku Črnavcev (črnobradi kozaki), ko sva po dokončanem lovu sedela pri ogromnem veselo plapolajočem ognju v šotoru. "Imeli smo tedaj baš na severni strani kavkaškega pogorja ostrog. Mladi naš stotnik, vitek, krasno vzrastel potomec kambardskega kneza, je bil prečil jezdec, spreten strelec, neumoren lovec, — plastun sploh, da malo takih. Niti omenjati ni treba, da je po vrhu še služil v Varšavi pri telesni straži črkeski; od tam bili so ga radi prehude krvi premestili k nam. Sešel se je bil namreč tedaj, baje slučajno, z nekim Lezgijanom, s čegar obiteljo so Bej-Mursinovi bili že za minulih let v krvni osveti. „Po našem običaju vprašal ga je kar tebi nič, meni nič, tam na cesti, na trgu, na javnem, vrag vedi kje, — s svincem iz svojega samokresa. Da je bilo dokaj govoričenja o tem, se umeje; le visokemu, vplivnemu pokroviteljstvu se ima zahvaliti, da ga niso vtaknili v zapor. Iz novin in časopisov vem, da višje osebnosti nočejo ničesar vedeti in umeti o naših črkeških običajih in šegah. To ti je smešno! Tu pri nas nosi še sosedovo življenje na kindžalovej rti, ali v cevi dolge vintovke. Naši dečki črkeski robijo drug drugemu butice raz vratove, a živ krst se ti ne zmeni za tako nedolžno veselje! Tu goraj pa, v svetih Rusih, ne sme drug drugega niti pogledati pisano, če noče takoj po sto vohunov in biričev imeti za petami. Hvala bogu, da še nikoli nisem prišel v dotiko s tem vražjim sodom, kar tlačim travo; sveta Bogorodica me milostno varuj še dalje!

A nazaj. Stotnik naš bil je v pravem pomenu besede to, kar se tu nazivlje džigitom in mladcem (korenjak) — čil dečko, in povrhu še brhek, da mu ni bilo enakega. Kadar je svojega žrebca podil po ulicah kake stanice, ozirala so se dekleta za njim, bogme čudo, da si katera ni zvinila vratu.

Roditelj stotnikov, Ali Bej-Mursin, je bival na svojem hutorji (pristava), ki je bil jedva pet in trideset vrst od našega stanu oddaljen. Bil je naše vere in krščanski se je zval za Salomona; družina bila mu je tedaj pravoslavna. A kakor znate, prijatelj, so Črkesi glede veroizpovedanja, posta in obredov, ki ne godijo njihovim običajem, slabi kristjani, ali pa slabi mohamedani.

Bil sem tedaj najstarejši stražmojster stotnije. Dasi nam je stoprav malo časa načeloval mladi Bej, bila mi je ipak večkrat dana prilika, opazovati ga pri četovanju in na lovu. Kako ti je bil krepak in siloviti, kako spreten in vztrajen! Drzen je bil, a oko bilo mu je bistro, kakor sokolu. Duše mi! Skušati bi se bil smel z najročnejšim in najveščijim plastunom! — Često sva hodila na lov, ki je bil njegovega očeta lastnina; obiskala sva potem vedno starca, ter po več dni ostajala pri njem. Vselej je z vidnim veseljem sprejemal svojega sina.

Hutor starega kneza stal je na prostrani gozdni ravni. Gosto lesovje ga je obdajalo, a tik njega drvil je bister potok peneče svoje valove. Dolga vrsta nizkih, enopodnih hiš stala je sredi omenjene ledine; bile so od ilovine, ter krite z bičjem. Preko hiš, ki so imele nizka vrata, pa majhna, ozka okna, dvigali so se stolpiči kviško. Vsa poslopja pa so obdajala prostrana dvorišča, katera je
mejila seč, a tu in tam meja
pletenega bičja. Hiša za goste
likovala se je od drugih poslo
s svojo prostranostjo in svoj
dragocenim pohištvom. — Vsa
hiša je imela po več sob. Tlak
bil od tolčenega ila, ter prepre
z dragocenimi perzijskimi šare
esmi. Ob stenah stali so nizki b
zinjaki, ki so bili prepeti z sv
in dragimi preprogami; na nj
ležale so valjčasto okrogle, pi
ne, mehke blazine od baržuna,
tlačene s srnjo dlako, a na k
cih so imele dolge svilene k
Stene po sobah krasilo je ra
vrstno, bogato okovano oro
puške, vintovke, samokresi, ka
kindžali, sablje in meči, — kar
vselej sin podedoval za očeto
med njimi pa so visela s srebr
izložena sedla, uzre, remenje,
nekaj, na mnogih krajih prese
nih oklepov, — ki so svečili o v
čem boju. Stanovanje kneže
stalo je v sredini avlije (dvor
ki je bila vprav črkeski raztre
na po vsem gozdu, ter se rap
stirala kakih deset vrst širo
Do soseda je bilo poldrugo vr
— Knez se je pečal največ s k
njerejo; nad osemsto čilih, čist
krvnih kambardincev paslo se
po ogromnem posestvu; čuvale
jih velike jate oboroženih hlap
in podanikov. Ostala družina k
žje avlije pečala se je s kroj
njem in tkanjem sukna, b
(plašču podobna haljina) in n
njatih proizvodov, ki so bili v
zeni ali pretkani s srebrom, z
tom in dragim kamenjem.
knežjem hutorju bilo je kakih t
deset oseb, ki so mu bili v obra
bo in postrežbo.

Stari Bej-Mursin imel je ra
našega stotnika še enega sina.
časa moje povesti stopil je bil
v svoje osemnajsto leto in bil e
najmočnejših, najdrznejših čr
skih džigitov. Nadalje je kne
družina imela še črnooko, tem
laso hčerko šestnajstih let, in
manj krasno, vitko vzrastlo ne
kinjo, kneževega brata hčer,
je bila enake starosti z lastno
hčerko.

Kakih deset let preje, nego
pričenja moja povest, jezdil je
knežev brat z Adige-Sultan-Al
som skupno na lov. Na lovu
pa spreta radi nekega jelena,
terega sta bila obstrelila oba. K
kor veste, dragi moj, Črkes ne l
bi dosti besedi in dolgega pr
ra. Potegnila sta bila kindžale
Ali-Bej-Mursin, brat kneza Sa
mona, zgrudil se je bil z globo
rano na prsih tik poginjajoč
jelena, ter takoj umrl. — Od
daj pa se je pričel med obe
družinama krvav boj na življ
in smrt. Druga je hotela dr
prestreči v lokavosti, vztrajno
in besnosti. — Pet tednov po
menjenem dogodku našli so s
rega Abasa v gozdu, s kindžal
pripetega na štor, a na jeklu s
tilo se je v arabskih črkah ime
geslo kneza Salomona. Smrt st
rega kneza plačala sta s smrt
Bej-Mursinova soproga in nje
najmlajši sin. V sosedno avl
sredi oboroženih spremljeval
idoča zadeli sta ju olovnici Ab
sovih sinov. Kot sem bil že om
nil preje, je na to naš stotnik
Varšavi najstarejšemu Abasu
pihnil življenje. — Kedaj li bo
končalo to medsebojno klanje,
se še vedelo tedaj. In dasi sta b
posestvi kakih petsto vrst odd
ljeni drugo od drugega, morali
vendar Bej-Mursinovi biti ved
pripravljeni na nove napade, ka
ti živela sta Abasu še dva sina, p
imenu Abas-Kan in Abas-Ali. Pl
stuni so često trdili, da so ju bi
opazili na četovanju. Črkes pa
vajen takih dogodljajev, in kn
ževi ljudje so strogo pazili.

(Dalje prihodnjič.)

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj brat **Andr
Tekavec**, doma je iz vasi Sv. Vi
nad Cerknico. Vljudno prosim s
njene rojake širom Amerike,
kdo ve za njegov naslov ali spl
kaj o njem, da mi to naznani,
kar bodem zelo hvaležen. Če
pa sam videl ta oglas, naj se og
si meni. Moj naslov je: **John T
kavec, 2252** Larimer St., Denv
Colo. (Oct. 23-24-25

BESSEMER GARAGE

Ako se vam pokvari kara, ali
imate konje za podkovanje, ob
nite se do nas. Mi popravimo va
v najboljšo zadovoljnost.

A. STRAŽIŠAR & KURETIČ
1209 East Abriendo Avenue,
Pueblo, Colo.